GEORGII VVOLFFGANGI VVEDELII,

HEREDITARII IN Schwartza/
MEDICINÆ DOCTORIS, COMITIS
PALATINI CÆSAREI, SERENISSIMORVM
SAXONIÆ DVCVM CONSILIARII ET
ARCHIATRI, THEORETICES
PROFESSORIS PVBLICI
ORDINARII,

FACVLTATIS MEDICÆ DECANI,

Propempticon Inaugurale,

DE

SABINA SCRIPTVRÆ:

IENÆ,
TYPIS CHRISTOPHORI KREBSII.

(2

WELLCOME LIBRARY INSTITUTE

I. N. I.

SApientiſſimus omnium merito celebratur SALOMO, rex Iſraelitarum, tum ob alias animi excelſas dotes, tum ob ſcientiam rerum naturalium, & quæcunque in his ab homine ſciri & cognoſci poſſunt, vnde & reconditæ huius ſapientiæ in ſcriptis velut aureolæ paſſim elucent.

Ex his vulgo minus æſtimari viſus locus inſignis eſt, quando ad pulchritudinem, excellentiam ac ſplendorem domorum deſcribendam, ſi ad literam illa intelligamus, in *Cantico Canticorum cap. 1. verſ. 17. Trabes* inquit, *domorum noſtrarum cedrinæ, laquearia noſtra abiegna*, interprete *Pagnino*.

Vtut vero etiam de toto textu plura occurrant dicenda, attamen cum agatur de materia & ſtructura ædium, de ligno non vno, ſed gemino, adeoque & nomine duplici, & conſequenter vſu ſingulorum; operæ pretium fuerit, vocare etiam hæc ad forum phyſico-medicum & mechanicum.

Ligna ad baſin ædificiorum, ad tigna, trabes, parietes, interſtitia, fundamenta, lege artis facientia, varia quidem in vſu ſunt; alia tamen ſelecta præ aliis, ſeu firmitudinem ſpectes, ſeu durationem, ipſamque aptitudinem; alia ad eſſe, alia ad bene eſſe; alia ad vſum primarium, alia ſecundarium, ornatum ipſum. Singula ſacer textus accurate nominat, ſeu vtraque potius.

Quotiescunque vero in hoc vel illo loco variant interpretes in verſione, argutari fas eſt, dubiam eſſe ſignificationem, non enim niſi vna eſt veritas, in radice, reliquæ voces ſunt mutuatitiæ, & ſuccedaneæ, quid pro quo vocant medici vulgo. Quare dulcius ex ipſo fonte bibuntur aquæ. Neque male hinc abſolute iudicandum eſt, quando non genuinus, verus & vnus ſenſus exprimitur. Idque duplici fere de cauſa contingit, partim ex linguarum notione minus accurata, partim & potiſſimum ex ignorantia ſubiecti, ſeu materiæ ipſius, qua de agitur. Vtraque nota eſſe debent, & coniungi, ſi veritatem ſcrutemur accurate; ſin ſecus, æquiuocatio emergit, nec exhauriri poteſt, ſed dubia manet mens textus cuiuscunque, nedum myſtici.

Non

Non laudabimus vocem ligni prioris אֲרָזִים ab aliis abietem, ab aliis laricem reddi, vnde id inconueniens emergit, ſi abietem & poſteriori tribuas, vt fruſtranea reſultet repetitio. Aſt facile hoc diluitur, & ceſſat, ſi cedrum vertamus, quod fontibus Hebræis optime & vnice quadrat: maior de altero dubitatio & diſſenſus eſt, id quod præcipue iam noſtrum faciemus.

Enimuero circa vocem בְּרוֹתִים *brutina* vulgo, reuera, quod diximus, euenit, & exemplum habetur, non poſſe eluctari, qui rectiſſime etiam reddunt ad literam, ob dubiam deſcriptionem eorum, a quibus ediſcere par erat, quid rei eſſet; quæ quamdiu latet, obſcura eſt, nec noueris, quæ, qualis, quanta ſit, vnde in deuia flectit interpretes, etiam callentiſſimos.

Vtraque itaque ineunda eſt via, conſulendæ ſunt linguæ, originaria & ſororiantes, conſulendi rei naturalis ſcriptores, ſeu ex ipſa re hinc philoſophandum eſt; donec concordent vtraque, quo facto exoptatus obtinetur finis. Vox בְּרוֹתִים ſine dubio pluralis eſt, & ſic pluralitatem notat, ſi non ſpeciei, h. l. arborum, tamen partium, ex vna eademque factam diuiſuram, ſegmenta plura, quod apprime vſui laudando conuenit. Singularis vero eſt בְּרוֹת.

Quod ſi iam viſamus, quomodo verſa & reddita ſit, facilius *κατ' ἄρσιν* poterimus dicere quid non ſit, & hinc *κατὰ θέσιν*, quid ſit. Communiſſima explicatio eſt *Aben-Eſra*, quem plerique ſequuntur, tanquam Hebræum; ille vero ex ſimili quæſiuit criticam analogiam. Cum enim affinia videantur ברוש, *abies* in plurali בְּרוֹשִׁים *abietes*, confudit arbores inter ſe diſtinctas, fingendo commutationem ש & ת illicitam & incongruam, nulla cogente neceſſitate, & relinquenda ſibi diſtinctione neceſſaria, vt rei, ita & nominis, ac vice verſa.

Sed nec inde negligenda eſt vox ſacri textus, & ſubſtituenda alia arbor, v. g. *Quercus*. Ita enim vertunt Biblia *Schmidiana*: Trabes domuum noſtrarum (ſunt) cedri, ambulacrum noſtrum *quercus*. Nulla enim apparet ratio, niſi quod deſperando de genuina ac vera explicatione ignotum per notius nomen reddere ſatagamus, incerta nihilominus & ſic relicta in dubio ſignificatione, eius, de quo quæſtio erat.

Cum ergo *Buxtorfio* ipſi memorata veroſimilis ſit magis expoſitio de ligno brutino, mirum eſt, alios illum minus ſecutos, qui aliter reddidere; aut tuendæ ſunt hæ partes, aut rectius aliud iſtis proferen-

)(2 dum.

dum. Hinc optimum erit, vtrumque proſequi. In bibliis polyglottis quidem non aliam reperias, quam vulgaribus dictis congruam, quamuis *Targum* ſeu *Chaldaica translatio* cupreſſo addat arceuton, (ſeu iuniperum,) & pinum; nil obſtat tamen, quin authenticum textum τῶ ᾧ κοινῦ, ſeu fontibus aliis, Arabicis, Græcis & Latinis audeamus illuſtrare.

Enimuero *Arabibus* بَرَاثي eſt *ſabina*, nemine dubitante, quæ vox etiam apud *Diodorum Siculum* refertur & extat, & varia inflexione in barathron, boraton, barython, byraton, vt ſolet eiusmodi caſibus fieri, detorta, reuera tamen eadem. Græcis, poſterioribus inprimis, vt *Dioſcorid.*, *Galeno* & reliquis βϱάθυ & βϱάθυς audit. Per ſyncopen & contractionem ſcilicet eliſo ο, imo, cum apud Latinos t durum, & th eodem fere ſono efferantur, vlterius proceſſit detorſio, & vocales ipſæ ſuos, vt ſic loquar, paſſæ ſunt manes.

Adeoque factum eſt, vt arbor hæc, ex eodem fundamento, flexione nota huic linguæ & ſolenni, omnibus aliis contra, in vs, dicta ſit *Plinio bratus*, quæ lectio correctior & genuina magis eſt. Loco huius vero, cum videretur hæc minus quadrare aliis vocibus Auſoniis, & ab iis abludere, per criticam, i. e. variam hinc lectionem in quamplurimis editionibus *arboris brutæ* denominatio enata fuit.

Neque id adeo mirandum, ſi cogitemus, vel nouerimus ex hoc & aliis exemplis, qui excerpendo ſolum occupantur, & ex autoribus magis, quam ex re ipſa ſapiunt, talibus abunde velificari erroribus, confundendo homogenea, & ſic entia multiplicando præter neceſſitatem; non aliter, ac præcones olim, qui perſonam hanc illam publice laudabant, nec adſtantem tamen agnoſcebant.

Sed audiamus iam huius cenſus *Plinium*, quid ſcribat de arbore bruta, ſeu brato potius, vt ex MSS. collectum eſt, vel animaduerſum & ſic correctum merito, (ne dicamus, quibusdam bruten legi,) locus eſt *l. 12. Nat. Hiſt. c. 17.* Petunt, *ſcribit*, (Arabes,) in Helimæos arborem bratum, cupreſſo fuſæ ſimilem exalbidis ramis, iucundi odoris accenſam, odorem eſſe proximum cedro, & reliqua. Sane omnia hæc quadrant ſabinæ, imo ipſiſſima ſic deſcribitur, cupreſſo ſimilis, & eodem autore, & omnium conſenſu, vnde & Sabinam-Cupreſſum, verbis *Apulei*, aptiſſime vocant. Recte hinc *Pinetus*, interpres Gallus, *ſelon aucuns*, *ait*, c'eſt la premiere eſpece de ſauinier.

Quid

Quid enim eſt cupreſſus fuſa, quam Sabina, cuius proprium eſt, omnium autorum conſenſu, & autopſia teſte, vt in latitudinem magis diffundatur, quam in ſublime elata deprehendatur, ſibi relicta. Vnde reuera arbor bratus, cum brathy, ſeu ſabina, cuius *l. 24. c. 18.* meminit, plane eadem eſt, non alia, quicquid etiam alii contra ea afferant, neque enim alia huius generis demonſtrari poteſt, qua de eadem prædicari poſſint, ſeu quoad nomen, ſeu quoad rem ipſam, affectiones, vſum ſubſtratæ materiæ, & reliqua.

Notanter vero ex textu *Plinii* patet, illum hanc arborem non vidiſſe, dum ex aliis hæc deſcribit. Licet vero propius paulo illi interpretes ſcopo accedere videri poſſint, qui cupreſſum vertunt, optime & rectiſſime tamen, qui ſabinam-cupreſſum, cupreſſum Creticam, vel potius vno verbo recepto ſabinam, reddunt, vel perſuaderi poſſunt, vt ita vertant.

Non poſſumus hoc loco, quin illud notemus, in *Concordantiis Bibliorum Germanico-Hebraico-Græcis*, inſigni errore, vt nobis quidem videtur, vocem אֲרָזִים *κέδρος* verſam, & cum altera בְּרוֹתִים, adeoque cedrum cum cupreſſo confuſam legi, quod euoluenti locum mox oculis patebit.

Enimuero porro in textu ſacro notandus venit vſus ſpecialis, & quidem ſicut cedrus ad trabes, & tigna, ita ſabina, vt nomen Latinum hodie receptum ex merito retineamus, ad laquearia, vel, vt alii reddunt, ad ambulacra inſeruiit, quæ facile conciliari queunt, ſi quidem ornatum, quem præſtat, intelligi, & decorem, reputemus.

Quod ſi itaque ſequamur LXX. qui φατνώματα reddunt, ſeu *laquearia*, idem emergit, ac, ſi verbis *Tullii* loquamur, templum vndique tectum, pulcherrime laqueatum. Germ. Taffelwerck / getäffelte Decken des Gemachs. Si cum *Lucilio* apud *Iſidorum*, ex cedro & ſabina reſ tant ædesque lacusque. Notabile hinc porro eſt, & apud *Ereſium* ὀροφάς τινας ἐκ θυΐας, *contignationes olim vetuſtiſſimas* ex *Thuia*, confectas fuiſſe, quæ ipſiſſima ſunt laquearia; qui locus hunc quoque ſacrum magis confirmat.

Sed vti hæc videntur ad literam clare ſatis patere, ita ex hiſce fundamentis vel ſcitis medicis, ſi Chriſtianum in morem nobis liceurit ſenſu myſtico applicare, dixerimus ſymbolum hoc eſſe piorum ac fidelium. Quid aliud eſt corpus noſtrum, vel eſſe debet, quam domus, eaque non tam animæ noſtræ, quam Dei viuentis O. M. &

templum Spiritus Sancti? quid corpora noſtra, quam membra Chriſti? quid ipſimet, quam domeſtici Dei, ſuperſtructi ſuper fundamentum Apoſtolorum ac Prophetarum, cuius imus angularis lapis eſt ipſe Iesvs Christvs, vt verbis Scripturæ congrue loquamur.

Cedrus ergo ſymbolum ſit fidei, cuius excelſitas, firmitas & conſtantia, huc commode applicatur, hæc quippe vnice decet corda fidelium, ſi aduentum gratioſum, & *μονὴν*, *manſionem*, diuino numini & ſacroſancto præbere debeant. Sabina ſua humilitate & diffuſione in ramos, &, inclinatione ramorum in terram, amoris proximi ſignaculum largitur. Vtraque communi viridanti & immarceſcibili colore, odore, & thyinorum lignorum affectionibus aliis, precum, tanquam ſacrificiorum genuinorum, ſpei, & reliquarum virtutum, verbo pietatis, lemmata conſtituunt ſingulis.

Ita vero totum ædificium & in indiuiduo, & communione ſanctorum in vniuerſa eccleſia, congruenter coagmentatum creſcit in templum ſanctum in Domino, in quo coædificamur in habitaculum Dei per ſpiritum, vt iterum verbis ſcripturæ vtamur.

Cum itaque *Buxtorfium*, *Cocceium*, *cogitationibus in hunc locum*, (qui reddit: tigna domuum noſtrarum ſunt cedri; trabes noſtræ brutinæ,) & ex noſtris *I. Olearium* &c. ſequamur, & quid ſint ligna brutina, quoad nomen & rem ipſam, hactenus vulgo neglectam, vel ignoratam, quoad materiale & formale, expoſuerimus, facile efficitur, noſtra quidem opinione, hanc interpretationem eſſe genuinam.

Quadrare vero Sabinam, ſeu, ſi mauis, arborem bratum, eodem nomine ſignatam, ad laquearia, ad menſas, ad arte elaborata alia, veteribusque longe tum notiſſima, tum pretioſiſſima, partim aliis profanis autoribus, medicis, & hiſtoricis, partim autopſia & mechanica facillimum erit vlterius demonſtrare.

Tacemus alia huc applicanda, & promptiſſime inde fluentia, etiam ad myſticum maxime ſenſum; quod centrum ligni huius lectiſſimi & incomparabilis ſit rubrum, peripheria alba, & plura ſimilia, ſuo loco addenda.

Præmittere hæc voluimus Dissertationi Inavgvrali, de Vrticis, Clariſſimi & meritiſſimi Artis medicæ Candidati

IOHAN-

IOHANNIS MELCHIORIS DRECHSLERI.

Lucem primitus aſpexit, anno poſt recuperatam ſalutem MDCXXCII. D. V. Maii Wanslebiæ, vrbe in Ducatu Magdeburgenſi ſita, parentibus honeſtiſſimis; Patre MELCHIORE DRECHSLERO, Præfecto iam memoratæ vrbis, diſtrictusque incorporati, laudatiſſimo, iamdudum autem ad meliorem vitam vocato; Matre omni virtutum laude ornatisſima, SOPHIA, nata IÜTERBOCKN.

Huic, poſt immaturum optimi Mariti obitum, multum fuit ſolicitudinis, quo eum a primis ſtatim annis, tam pietatis atque probitatis, quam bonarum artium fundamentis, Præceptorum dexterrimorum ductu, imbutum redderet.

Aurigante autem fato Thuringiam vectus, cura dein ac amore paterno vere ſingulari, & ex ore eiusdem vix ſatis deprædicando fruitus eſt Admodum Reuerendi & Amplisſimi, M. IOHANNIS CHRISTOPHORI LISTII, Paſtoris Vtenbachenſis & Köſtnizenſis vigilantisſimi, inſimulque Dioeceſeos Dornburgenſis Adiuncti grauisſimi, cuius ſuaſu, vlterius progredi intendens, Lyceum Vinarienſe adiit, promptisſimosque ibidem ſedula informatione reperit Amplisſimos & præclarisſimos PHILIPPVM GROSGEBAVERVM, Rectorem, & M. IOHANNEM GÜNTHERVM, Con-Rectorem, Præceptores ſolertisſimos, fidelisſimosque.

Per quinquennium iſtic locorum commoratus, florentisſimum, demum hunc noſtrum aſcendit Heliconem, inque ordinem Studioſorum receptus, anno MDCCI. d. IX. Auguſti, me Pro-Rectore, nihil prius, nihil antiquius habuit, quam vt in Philoſophicis & Medicis ſcholis, ſub ductu Virorum Clarisſimorum, Nobilisſimorum, Excellentisſimorum, & Celeberrimorum ſolidos ſibi fœneraret profectus.

In illis, nominatim in Logicis, ope & manuductione vſus eſt M. IOHANNIS SIMONIS BVRGOLDI, Facult. Phil. t. t. Adiuncti: in Ethicis & Politicis D. IOHANNIS PHILIPPI TREVNERI, Logic. & Metaphyſ. Profeſſoris: in Phyſicis autem, Mathematicis, & Curioſis valde delectabilibus experimentis, GEORGII ALBERTI HAMBERGERI, Mathematum & Phyſices Profeſſoris, cuius promptitudinem & humanitatem decenter extollit.

Medi-

Medica his, tanquam baſi, ſuperſtruens, multum lucis ac commodi percepit e Lectionibus publicis Therapeuticis venerandi Senioris D. Rvdolffi Gvilielmi Cravsii, Hered. in Mellingen, Praxeos & Chimiæ Profeſſoris, itemque Academiæ Leopoldinæ Collegæ primarii.

Cumque noſtrum etiam laudare ipſi placuerit teſtimonium, merito laudem modeſti moris, diligentiæ, & profectuum inſignium, tam in publicis ordinariis, quam priuatis Lectionibus acquiſitorum, tribuimus & exhibemus, ſeu Theoretica exercitia ſpectes, ſeu practica, quæ ſedulo frequentauit.

Deprædicat inprimis laudatisſimam informationem, affectum, & humanitatem D. Ioh. Hadriani Slevogtii, Hered. in Ober-Rosla, Anat. Botan. & Chirurg. Profeſſoris & Med. Duc. Prouincialis Saxonici, quibus, tam in demonſtrationibus publicis botanicis & anatomicis, (quas in octo cadaueribus humanis, tribus maſculinis, & quinque fœmininis, binumero grauidis, publice artificioſe diſſectis, vidiſſe gloriatur,) quam priuatis, anatomico-chirurgicis, chimico-pharmaceuticis, exercitio diſputatorio, caſuali practico, librorum rariorum beneuola communicatione, aditu liberiori, ad ſelectum materiæ medicæ inſtructisſimum, conceſſo, priuatisque diſcurſibus fruge refertisſimis, ipſum beauit.

Lectionibus demum publicis, aphoriſmos Hippocratis & operationes ſelectiores Chirurgicas explanantibus, D. Ernesti Heinrici Wedelii, Prof. Publ. Extraord. ſedulo interfuit.

His aliisque mediis ſufficienter formato & confirmato ingenii robore, vt digno charactere præditus acquiſitas dotes in proximi ſalutem impendere posſit, a Facultate noſtra decenter petiit, vt in numerum Candidatorum reciperetur. Admiſſus ſufficienter profectus ſuos in Examinibus probauit, vnde cathedra quoque publica eidem adaperta fuit.

Cum ergo publice D. XXIII. Maii habiturus ſit Diſſertationem ſolennem laudatam, ſub præſidio Slevogtiano, vt actui huic gratioſa & beneuola ſua præſentia intereſſe dignentur Magnificus Pro-Rector, Illuſtrisſimus Comes, Patres Academiæ venerandi, & omnium ordinum Hoſpites & Commilitones nobilisſimi, decentisſime, obſeruanter & humaniter oro rogoque. P. P. ſub Sigillo Facultatis Ienæ, D. XXII. Maii, M DCC VII.

(L. S.)